

Spis treści

1. Badanie układu krążenia — <i>Henryk Chlebus</i>	13
Objawy podmiotowe	14
Ból	15
Duszność	17
Obrzęki	19
Sinica	21
Inne objawy	22
Wydolność wysiłkowa	23
Objawy przedmiotowe	23
Badanie stanu ogólnego	24
Badanie serca	25
Uderzenie koniuszkowe	26
Okolica przedsercowa	28
Opukiwanie serca	29
Osluchiwanie serca	32
Badanie naczyń	46
Metody nieinwazyjne	53
Mechanokardiografia	54
Podokresy skurczu lewej komory serca	56
Echokardiografia	60
Cewnikowanie serca	70
Reokardiografia	80
2. Badanie elektrokardiograficzne — <i>Barbara Dąbrowska</i>	83
Potencjał czynnościowy włókna mięśnia sercowego	83
Powstawanie i przewodzenie fali pobudzenia w sercu	85
Przebieg wektorów sił elektromotorycznych	87
Mianownictwo elektrokardiograficzne	88
Układy odprowadzeń	89
Wyznaczanie wektorów ekg w układach współrzędnych	91
Normy prawidłowego zapisu ekg u dorosłych	93
Specyficzne zniekształcenia zapisu ekg	95
P pulmonale	95
P mitrale	96
Przerost prawej komory	97
Przerost lewej komory	98
Zaburzenia przewodzenia śródkomorowego	99
Blok odnogi pęczka przedsionkowo-komorowego (His)	99
Inne postaci zaburzeń przewodzenia śródkomorowego	103
Nieprawidłowy załamek Q	104
Pierwotne zmiany ST-T	105
Zespół przedwczesnego pobudzenia komór; zespół WPW	105
3. Badanie radiologiczne serca — <i>Bogdan Pruszyński</i>	108
Metody badania	108
Zdjęcie	108
Prześwietlenie	108
Angiokardiografia i koronarografia	108
Tomografia komputerowa	112

Badania izotopowe serca	113
Anatomia radiologiczna	114
Kształt i wielkość serca	114
Tętnienie serca	116
Krążenie płucne	116
Sylwetka sercowo-naczyniowa na zdjęciach narządów klatki piersiowej	118
Angiokardiografia	118
Tomografia komputerowa	120
Scyntygrafia	121
Ogólna symptomatologia radiologiczna	121
Objawy powiększenia jam serca	121
Nietypowe powiększenie sylwetki serca	124
Pień płucny	126
Tętnica główna	126
Zwapnienia serca i osierdzia	128
Krążenie płucne	129
Zastój żylny	129
Śródmiąższowy obrzęk płuc	130
Pęcherzykowy obrzęk płuc	130
Nadciśnienie płucne	131
Zmniejszone ukrwienie płuc	134
Hemosyderoza płuc i kostnienie tkanki płucnej	135
Zmiany w częściach kostnych klatki piersiowej	135
Badanie radiologiczne po operacyjnym leczeniu wad serca	136
 4. Niewydolność krążenia — <i>Henryk Chlebus</i>	138
Przepływ krwi w warunkach prawidłowych	138
Regulacja miejscowa	138
Pojemność minutowa serca	139
Regulacja ogólna	140
Skurcz serca	142
Etiologia i patogeniza niewydolności krążenia	145
Czynniki etiologiczne	146
Niewydolność mięśnia serca	148
Rozpoznanie niewydolności krążenia	150
Objawy niewydolności lewokomorowej	150
Objawy niewydolności prawokomorowej	152
Ocena przyczyn usuwalnych i powikłań	154
Leczenie niewydolności krążenia	155
Spoczynek	155
Dieta	156
Glikozydy naparstnicy	156
Leki moczopędne	159
Obrzęk płuc	160
Leki rozszerzające naczynia	163
 5. Zaburzenia rytmu serca — <i>Barbara Dąbrowska, Wanda Popławska</i>	167
Podstawy elektrofizjologiczne	167
Mechanizm powstawania zaburzeń rytmu	169
Zaburzenia wytwarzania bodźców	169
Zaburzenia przewodzenia pobudzenia	169
Mechanizm działania leków antyarytmicznych	171
Prawidłowy rytm zatokowy	172
Klasyfikacja zaburzeń rytmu	172
Zaburzenia rytmu zatokowego	173
Przyspieszenie rytmu zatokowego — tachykardia zatokowa	173
Zwolnienie rytmu zatokowego — bradykardia zatokowa	174
Niemiarywość zatokowa	174
Zahamowanie zatokowe	175
Brak czynności przedsionków	176
Blok zatokowo-przedsionkowy	176
Zespół chorego węzła zatokowo-przedsionkowego	177
Pobudzenia przedwczesne	178

Pobudzenia przedwczesne nadkomorowe	178
Pobudzenia przedwczesne komorowe	180
Pobudzenia nawrotne	187
Nadkomorowe wędrowanie rozrusznika	189
Czynne rytmy pozazatokowe	189
Napadowy częstoskurcz nadkomorowy	191
Nienapadowy częstoskurcz nadkomorowy	193
Częstoskurcz przedsionkowy z blokiem	193
Częstoskurcz komorowy	194
Częstoskurcz dwukierunkowy	197
Współrytmy	197
Migotanie przedsionków	197
Trzepotanie przedsionków	200
Zespół naprzemiennej tachykardii-bradykardii	201
Migotanie i trzepotanie komór	201
Chaotyczny rytm komorowy	203
Blok przedsionkowo-komorowy	203
Rozkojarzenie przedsionkowo-komorowe	207
Nagłe zatrzymanie krążenia	208
Defibrylacja, kardiowersja i sztuczna stymulacja serca	210
 6. Wrodzone wady serca — <i>Henryk Chlebus</i>	216
Krążenie płodowe	216
Podział wad wrodzonych	218
Wady wrodzone bez przecieku	219
Wady ujścia aorty	219
Koarktacja aorty	222
Wady ujścia pnia płucnego	226
Anomalia Ebsteina	230
Wady wrodzone z przeciekiem	232
Odwrócenie przecieku	232
Przetwały przewód tętniczy	233
Ubytek przegrody międzykomorowej	237
Tetralogia Fallota	239
Ubytek przegrody międzyprzedsionkowej	243
Przełożenie dużych tętnic	248
 7. Nabyte wady serca — <i>Henryk Chlebus</i>	250
Gorączka reumatyczna	250
Wady zastawki dwudzielnej	254
Zwężenie lewego ujścia żylnego	254
Niedomykalność zastawki dwudzielnej	262
Zespół wypadania płatka zastawki dwudzielnej	266
Wady zastawki aortalnej	268
Zwężenie lewego ujścia tętniczego	269
Niedomykalność zastawki aorty	273
Wady zastawki trójdzielnej	278
Zwężenie prawego ujścia żylnego	278
Niedomykalność zastawki trójdzielnej	280
Rokowanie i opieka nad chorym po operacji zastawkowej serca	282
Powikłania odległe	283
 8. Bakteryjne zapalenie wsierdza — <i>Wanda Popławska</i>	287
 9. Zapalenie osierdza — <i>Stanisław Filipecki</i>	294
Ostre zapalenie osierdza	294
Zaciskające zapalenie osierdza	301
 10. Miażdżycza — <i>Małgorzata Ciświcka-Sznajderman</i>	307
Patomorfologia	308
Czynniki patogenetyczne	310

Uszkodzenie śródbłonka i rola płytek krwi	311
Reakcja ze strony miocytów ściany tętniczej i metabolizm ściany naczynio- wej	313
Zaburzenia gospodarki lipidowej	315
Znaczenie kliniczne hiperlipoproteinemii	321
Leczenie hiperlipoproteinemii	323
Leczenie dietetyczne	324
Leczenie farmakologiczne	324
Inne metody leczenia hiperlipoproteinemii	328
Zapobieganie miażdżycy	329
 11. Choroba wieńcowa — Marek Sznajderman	331
Epidemiologia	332
Etiologia i patogenezę	336
Obraz kliniczny	339
Zapobieganie i leczenie	345
Ogólne zasady leczenia	345
Leczenie chirurgiczne	352
 12. Zawał serca — Henryk Chlebus, Inga Chlewicka	356
Epidemiologia	356
Patogeneza	357
Rozpoznawanie zawału serca	362
Objawy kliniczne	362
Podstawowe badania dodatkowe	364
Elektrokardiogram	365
Enzymy	369
Określanie wielkości zawału	370
Postępowanie	371
Pierwsza pomoc	372
Ośrodek intensywnej opieki	372
Postępowanie podstawowe	373
Zwalczanie bólu	374
Leczenie spoczynkowe	375
Dieta	375
Próby ograniczania strefy martwicy	375
Leczenie fibrynolityczne i przeciwzakrzepowe	377
Powikłania zawału	377
Zaburzenia rytmu i przewodzenia	378
Nagłe zatrzymanie krążenia	381
Powikłania hemodynamiczne	382
Wstrzas	383
Inne powikłania zawału	386
Pęknięcie struktur serca	386
Tętniak serca	387
Zespół pozawałowy	389
Powikłania zakrzepowo-zatorowe	389
Aspekty chirurgiczne	390
Dalsze leczenie zawału serca	390
 13. Choroby mięśnia serca — Wanda Popławska	392
Postacie kliniczne kardiomiopatii	392
Kardiomiopatia zastoinowa	392
Kardiomiopatia przerostowa	396
Kardiomiopatia ograniczająca rozkurcz	406
Eozynofilowa choroba mięśnia serca i wsierdzia	408
Zapalenie mięśnia serca	408
Kardiomiopatie wtórne	414
Choroby tkanki łącznej	414
Kardiomiopatie toksyczne	415
Kardiomiopatia w dystrofiach mięśniowych	416
Sarkoidoza serca	417

Zmiany w mięśniu serca w przebiegu urazów czaszki i krwotoków podpa- jęczyńkowych	417
Zmiany w mięśniu serca w chorobie Whipple'a	418
Kardiomiopatia typu Chagasa	418
Odosobnione zapalenie mięśnia serca typu Fiedlera	418
 14. Nadciśnienie tętnicze — <i>Jolanta Chodakowska</i>	420
Fizjologiczna regulacja ciśnienia	420
Normy ciśnienia tętniczego	423
Epidemiologia nadciśnienia	423
Etiologia nadciśnienia tętniczego	424
Czynniki dziedziczne w nadciśnieniu	425
Patogeneza nadciśnienia	425
Czynniki nerwowe	426
Czynniki nerkowe	427
Rola czynników hormonalnych	429
Rola ściany naczyniowej	429
Zmiany narządowe	430
Tętniczki	430
Serce	430
Nerki	430
Ośrodkowy układ nerwowy	431
Nadciśnienie złośliwe	431
Zmiany na dnie oka	432
Obraz kliniczny nadciśnienia pierwotnego	433
Rozpoznanie	434
Rozpoznanie nadciśnienia złośliwego	435
Klasyfikacja kliniczna nadciśnienia	435
Rokowanie w nadciśnieniu tętniczym i wskazania do leczenia	436
Leczenie	437
Postępowanie ogólne i profilaktyka	437
Leczenie farmakologiczne nadciśnienia	437
Ogólne zasady	437
Leki hipotensyjne	438
Przewlekłe leczenie doustne	447
Leczenie powikłań nadciśnienia	449
Nadciśnienie wtórne	451
Zwężenie tętnicy nerkowej	451
Pierwotny hiperaldosteronizm	456
Guz chromochłonny	458
 15. Hipotonia ortostatyczna — <i>Henryk Chlebus, Włodzimierz Januszewicz</i>	463
Etiologia	463
Obraz kliniczny	466
Leczenie	467
 16. Choroby tętnicy głównej — <i>Jolanta Chodakowska, Włodzimierz Januszewicz</i>	469
Tętniaki tętnicy głównej	469
Tętniak rozwarstwiający tętnicy głównej	473
Zapalenie tętnicy głównej	477
Kłowe zapalenie tętnicy głównej	477
Nieswoiste zapalenie aorty i dużych tętnic	479
Ziarniniakowe zapalenie aorty i dużych tętnic	482
 17. Zator tętnicy płucnej — <i>Włodzimierz Januszewicz, Zbigniew Rymaszewski</i>	484
 18. Przewlekłe serce płucne — <i>Zbigniew Rymaszewski</i>	496
 19. Inne choroby serca — <i>Włodzimierz Januszewicz, Henryk Chlebus</i>	509
Nowotwory serca	509
Uraz serca	511

20. Nerwica serca — Stanisław Filipecki	514
21. Układ krążenia w chorobach endokrynologicznych i przemiany materii — Włodzimierz Januszewicz, Henryk Chlebus	521
Nadczynność tarczycy	521
Niedoczynność tarczycy	524
Rakowiak	526
Niedobór witaminy B ₁	527
Guz chromochłonny nadnercza	527
Hemochromatoza	528
Skrobiawica	529
Dna	529
22. Serce a ciąża — Henryk Chlebus, Włodzimierz Januszewicz	531
23. Zabieg operacyjny u chorych z patologią narządu krążenia — Stanisław Fili- pecki	535
Wpływ operacji i znieczulenia na narząd krążenia	535
Pozasercowe czynniki ryzyka operacji	536
Sercowe czynniki ryzyka operacji	536
Zasady postępowania	538
Niedokrwienność serca	539
Niewydolność krążenia	540
Zaburzenia rytmu serca i przewodzenia bodźców	541
Chorzy ze sztucznym rozrusznikiem serca	542
Chorzy z zastawkowymi wadami serca	542
Nadciśnienie tętnicze	542
24. Choroby naczyń obwodowych — Zbigniew Rymaszewski	544
Miażdżyca zarostowa tętnic kończyn dolnych	544
Zakrzepowo-zarostowe zapalenie naczyń. Choroba Buergera, Thrombangiitis obliterans	559
Choroba i zespół Raynauda	560
Zatory tętnic obwodowych	562
Żyłaki kończyn dolnych	563
Zakrzepowe zapalenie żył powierzchownych	567
Zakrzepowe zapalenie żył głębokich kończyn dolnych	567
Zakrzep żyły głównej dolnej	573
Zakrzep żyły podobojczykowej i pachowej	573
Skorowidz	574